کورد و دەرفەت!

"گفتوگۆ"

+ چارەنووسی کوردان تاڕادەیەک نادیارە. تا چەند سەرکردایەتیی سیاسیی کورد، بۆ ڕەواندنەوەی ئەو ترسە لە کارکردندایە؟..

_ نادیاریی چارەنووسی سیاسیی کورد، دیاردەیەکی پەیوەستە بە مێژووی بزووتنەوەی سیاسیی کوردەوە!. چارەنووس، شتێک نییە بە نێوچاوانی کوردەوە نووسرابێت، بگرە سەروکاری لەگەڵ خیتابی سیاسی و پرۆژەیەکدا هەیە کە دەشێ بۆ بەئاکام گەیاندنی ئەو خیتابە سیاسییە، کاری پێ بکرێت. چوون خیتابی سیاسیی بزاڤی رزگاریخوازیی کورد، لە سەرەتا و تا هەنووکەش، خیتابێکە نامۆ و ناتەبا بە نێوەڕۆک و ستراتیژی سیاسی و نەتەوەیی بزاڤەکە، هەر بۆیە چارەنووسیشی زۆر ڕۆشن نایەتە پێشچاو!. ئەمە بە مانای ڕەشبینی و بێهیوایی نییە. دۆخی کورد، لە ئێستایدا، تەکانێکی باشی بەخۆ داوە و خەریکە مێژوویەکی لەزۆڵم هەڵکێشراو، بەجێدێڵێ. وەلێ چۆن و بۆ کوێی بەجێدێڵێ؟، ئەمەیە پرسە نادیارییەکە!. سەرکردایێتیی سیاسیی کورد، ئەوڕۆکە، لە شەڕێکی سیاسی ـ دیپلۆماسیدایە و بۆ جێگیرکردن و جێکەوتنی خیتابی سیاسیی خۆی (فیدرالیزم) لە چوارچێوەی ئێراقێکی یەکگرتوودا، بە یەکدەنگی و یەکگرتووانە خەبات دەکات. ئەوەی کە زەوینە سیاسی، کۆمەڵایَتی و فەرهەنگییەکانی دامەزراندنی ئێراقێکی فیدراڵ، زۆر سەخت و کرێنە و بەشێکی زۆر لە ڕەگەز و پێکهاتەکانی ئەم سیستەمە ئیداری ـ سیاسییە، نائامادەن، پێدەچێت سەرکردایێتیی کورد، توانای ڕەواندنەوەی ئەو ترس و دڵەڕاوکێیەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانی نەبێت. نیگەرانییەکانی خەڵک، لە ئەزموونی تاڵ و مێژوویەکی لە خوێن و ئەنفال شەڵاڵەوە، سەرچاوەیان گرتووە و ناتوانن وا بە

سانایی بڕوا بەوە بێنن: کە دەکرێت و مومکن دەبێت، ئەوان ببنە هاوڵاتییەکی راستەقینەی ئێراق و لەوێدا بە مافە نەتەوەیی و ئینسانییەکانیان بگەن!... مەبەستم ئێراقێکە، کە هێزە سیاسییەکانی، لە دەماریگیریی نەتەوەیی و مەزهەبی سەرڕێژن!.

+ کورد، هەرکاتێک دەرفەتێکی هاتبێتەپێش، ساویلکانە مامەڵەی کردووە، ئەم جارە تاچەند ئەم ساویلکەییە بە خەباتی کوردانەوە دیارە؟!.

ـ دەرفەتەکان، زۆرجاران لە دەرکەی کوردیان داوە و کورد و هێزە سیاسییەکانیشی، لە بری ئەوەی دەرگا بە رووی دەرفەتەکاندا بخەنە سەرگازی پشت، تەنیا رۆژنەیەکیان بەڕوودا کردوونەتەوە!. کورد و حیزبە باڵادەستە سیاسییەکانی، کەمتر لە خەمی ئەوەدا بوون، کە لە کایەی دەرفەتەکاندا ببنە هێزێکی بڕیاردەری گۆڕانکار، بەڵکە هەمیشە لە هەوڵی خۆگونجاندندا بوون لەگەل دەرفەت و پێشهاتەکاندا!. رەنگە ئەمە خەوشێکی دیار، یان خەسڵەتێکی ئەم ساویلکەییە بێت کە ئێوە ناوتان لێ ناوە!.

راپەڕین، پرۆسەیەکی پڕ گۆڕانکاریی بوو، بە دنیایەک دەرفەتەوە!. حیزبە سیاسییەکانی کورد، بە پرۆسە و پرۆژەکانی راپەڕین نامۆ بوون و دەرکیان بە گرنگیی ئەو قۆناغە و ئەرک و ئاماجەکانی نەکرد. بۆیە بینیمان کە ڕاپەڕین لە گێژاوی شەڕی دەسەڵاتی حیزبدا گۆج و ئیفلیج بوو!. تۆ، کە خەونی گەورەت نەبێ، با دەرفەتەکانیش زۆر بن، ناتوانیت لە دنیایەکی جواندا، بارگە بخەیت!. حیزبێک کە خەونی دەسەڵاتی نەتەوە، بە خەونی دەسەڵاتی سەرکردە و حیزب بگۆڕێتەوە، تووشی "پەرکەمی دەسڵات" دێت و ئەم نەخۆشییەش، خەونەکانی نەتەوە دەکوژێت و لە دنیای دیلی و پاشکۆییدا دەیجەڕێنێت!.

پرۆسەی ئازادی / داگیرکردنی ئێراق، دەرفەتێک بوو لە ئاسمانەوە بۆ کورد باری بوو!. ئەمەریکا، پێویستی بە کورد وەکو هێز و بە کوردستان وەکو زەوینەی جەنگ هەبوو. سەرکردایێتیی کورد، لەوەدا کە بەپیر پرۆسەکەوە چوو، باشی مامەڵە کرد. وەلێ لە خودی مامەڵەکەدا، ساویلکە بوو!. کورد، بێ گەرەنتی و بێ هیچ رێککەوتنێکی نووسراو، هەموو تواناکانی خۆی، بە هەرزان و بێ بەرانبەر بەخشییە ئامریکا!. ئامریکاش هێزێکە، جگە لە بەرژەوەندی هیچی دیکە ناناسێت!.

+رەوشی تازە، دروشمی کوردانی گۆڕیوە. تا چەند فیدراڵی خواستی شەقامی کوردییە؟!.

ـ گۆڕانی دروشمەکان شتێکە و رەوشی کارکردن بۆ دابین کردنیان شتێکی دیکە!. ئێستا، دروشمی سەرەکیی کاربۆکراوی کورد، فیدراڵییە و وەدەستهێنان و جێگیرکردنی فیدراڵییەکی دڵخواز و یەکێتییەکی ئارەزوومەندانەی نێوان کورد و عەرەبیش لە ئێراقدا، لەمپەرەکانی سەررێگایان، زۆر و زەوەندن!. وەکو پێشتر گوتم: کورد، بە ئەزموونی دوور و درێژی خۆی لەگەڵ سیستەمە جیاکانی ئێراق و لەگەڵ خودی ئەو دەوڵەتەی کە بە چەکووشەکانی زوڵم، چوارچێوەکەی داکوتراوە، تووشی بێمتمانەیی هاتووە. ئێستا ئیدی بە ئاشکرا جیاوازیی نێوان تێڕوانینی شەقامی کوردی و حیزبە سیاسییەکانی، بۆ چارەسەری دۆزی کورد، دەبینین. ئێستا شەقامی کوردی، لە فیدراڵییەکی شێواو و لە مژ گیراو، بە گومانە!.

+ تەوژمێکی سەربەخۆییخوازی شەقامی کوردیی گرتووەتەوە، بەڵام لە راگەیاندنی رۆژاوادا، پارتی و یەکێتی بە ناوی فیدراڵییەوە

ئیستغلالی دەکەن. تا چەند ئەم دیاردەیە کارکردی سەلبیی لەسەر ساردبوونەوەی سیاسی هەیە؟.

_ شەقامی کوردیی، پاشی بێدەنگییەکی درێژخایەن، وا جارێکی دیکە سیاسەتاوی دەبێتەوە. ئەم تەوژمی سەربەخۆییخوازییە، شەپۆلی بە هاژەی بزاڤێکی جەماوەرییە کە بەرەو ئاڕاستەیەکی درووست دەبزووێ!. خەڵکی کورد، دێت خیتابی خۆی لە خیتابی حیزب جودا دەکاتەوە، بێ ئەوەی بکەوێتە سەنگەری دژایێتیی حیزبیشەوە. ئەمەش دیاردەیەکی سیاسیی تەندرووستە و درەنگ یان زوو، ئاکامی خۆی دەبێت. پارتی و یەکێتی، سیاسەت لە تێگەیشتنی (جێبەجێکردنی ئەوی ئیمکان دەبێ)وە، پراکتیزە دەکەن و جەماوەریش، هەوڵ دەدات سیاسەت لە تێگەیشتنی (جێبەجێکردنی ئەوی پێویستە جێبەجێ بکرێت) ەوە، پراکتیزە بکات. هەوڵەکان، لە دەرەوەی کوردستاندا، هەر وەکو لە ناوەوە، دەکەونە جۆرێک لە ناکۆکی و ناتەباییەوە. لە ئەوروپا و لە دنیای دەرەوەدا، زۆر هێزی سیاسی و رێکخراوی دیموکراتیک و نادەوڵەتی و دەوڵەتی هەن، کە مافی چارەنووس و دامەزراندنی دەوڵەتی نەتەوەیی بە کورد رەوا دەبینن، کەچی پارتی و یەکێتی، جورئەت ناکەن ئەو هێڵە سوورە ببەزێنن کە هێزەکانی نێو ئەنجوومەنی حوکم و وڵاتانی دراوسێ بۆ کوردیان داناوە، ئەویش بەزاندنی سنووری "پیرۆز"ی ئێراقە!. ئەم ناهاوئاهەنگییەی نێوان خیتاب و مامەڵەی سیاسیی حیزب و خەڵک، دەشێت کارکردی نەرێتی لەسەر پرۆسە سیاسییەکە دابنێت.

+ لاوان لە بێدەنگییەکی گەورەدا دەژین، لە کاتێکدا کۆمەڵگە چاوی لەوانە. ئەم هۆکارە بۆچی دەگێڕیتەوە؟... رەوشی بەپارتی کردنی

www.kurdistannet.org

کۆمەڵگە، خوێندکارانیشی گرتووەتەوە، چی بکرێت تاوەکو حیزبی بوون.....؟!

ـ بێدەنگی، نیشانەی نامۆبوونی لاوانە به کۆمەڵگە!. کۆمەڵگەیەک، لەمێژوویەکی دوور و درێژدا، پانتایی پراکتیزەکردنی زەبر و توندوتیژی بووە لە لایەن دەسەڵاتی داگیرکارەوە. جێگۆڕکێی دەسەڵات لەکۆمەڵگەی کوردستاندا، نەیتوانی گۆڕانکاریی قوڵی کۆمەڵایتی بخولقێنێت. گۆڕانکاریی کۆمەڵایتی و پرۆسەی نوێکردنەوە و ئاڵوگۆڕپێکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایتییەکان، زەوینەسازی و ئامادەیی کۆمەڵێک هێز و فاکتەریان گەرەکە، کە هێشتا لە کۆمەڵگەی ئێمەدا نائامادەن. سیستەمی حوکم و تێڕوانینی حیزبی کوردی بۆ پرۆسەی حوکم کردن و بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە، هێند ناشارستانی و رۆژهەڵاتییانەیە، کە بووتە لەمپەری سەر ڕێی وەگەڕخستنی هێزی لاوان و لەپەراوێزی خستوون.
کۆمەڵگەیەک، کە دەرهاێژتەی جەنگە جیاوازەکان بێت و لە زەبر سیخنخاخ بێت، ئیدی دۆزینەوەی شوێنێک بۆ خستنەگەڕی وزە داهێنەرەکان، کارێکی ئاسان نییە. پێدەچێ 12ساڵ لە ئەزموونی حوکمڕانیی کورد لە کوردستاندا، ماوەیەکی کورت بێت بۆ ئاسایی کردنەوە و خاڵی کردنەوەی کۆمەڵگە لە زەبر و چرۆکردنی دیاردەکانی ئاشتی و ئارامی.
حیزبی کوردی رۆڵی بەرچاوی هەیە لە هەڵکشانی دیاردەی ئاڵۆزیی و بارگاوی کردنی گۆمەڵگەدا. قوتابخانەکان و زانکۆکان، ئەو پانتاییە زێدە هەستیارەن کە حیزبی کوردی زۆر بە ئاگاییەوە کاریان تێدا دەکات. پرۆسەی هەڵبژاردنی قوتابییان لە قوتابخانە و زانکۆکاندا، پێی گوتین: رێکخراوەکانی قوتابیان و خوێندکاران، جگە لە وێنە بچوککراوەکانی حیزب، شتێکی دیکە نین. رێکخراوکانی قوتابیان،

www.kurdistannet.org

زیاتر لە حیزبەوە نزیکن وەک لە قوتابیان!!. ئەم جۆرە ڕێکخراوانە، تایبەتن بە کۆمەڵگە ڕۆژهەڵاتییەکان و بە کۆمەڵگا مۆدرن و مەدەنییەکان نامۆن!.
دەبێت لە هەوڵی ئەوەدا بین، کە سەرتاپای پەیوەندییەکانی حیزب و دەسەڵات بە دامەزراوە پەروەردەییەکانەوە بگۆڕدرێن. حیزب و ڕێکخراوەکانی دەبێت لە کایەکانی پەروەردە و فێرکردندا پاشەکشێ پێ بکرێن. دەبێت سیاسەت بارگەی خۆی بۆ دەرەوەی قوتابخانەکان بگوێزێتەوە. ئەگەر سیستەمێکی شارستانی، لە بواری پەروەردە و بەڕێوەبردنی دامەزراوە فێرکاری و زانستییەکاندا بخولقێنرێت، ئیدی قوتابیان پێوستیان بەم ڕێکخراوانەی بەناو قوتابیان نابێت!.

من، لە وڵاتی سوێد دەژیم و چەند ساڵێکە لە قوتابخانەدا کاردەکەم. من هێشتا: ژوورێک، بنکەیەک، بڵاوکراوەیەک، نوێنەرێکم لە قوتابخانەیەکدا نەدیوە کە مۆرکی ڕێکخراوی قوتابیانی پێوە بێت!.
بەشداری کردنی 17 ڕێکخراوی قوتابیان لە پرۆسەی هەڵبژاردندا، نەک نیشانەی ئازادی و دیموکراسی نییە، بگرە ئاماژەیە بۆ کۆنترۆڵ کردنی ئازادی بە دیوێکی دیکەدا!.

پشکۆ نەجمەدین
5ی مارسی 2004

* وەلامی چەند پرسیاری ڕۆژنامەنووسێکی ئاڵای ئازادی.